

Nyári időszakban rejlő animációs lehetőségek

Animation opportunities according to the summer season

ÖSSZEFOGLALÁS

Napjainkban egyre fontosabbá váló feladat a fiatalság (újra) megismertetése a hagyományokkal, akár az animáció segítségével. Népszokásaink mellett családi események is beemelhetők az animátori munkába.

A tanulmány célja betekintést adni a nyári időszak néhány (köztük magyar) szokásának feldolgozására, valamint az esküvői időszakban lehetséges játékok alkalmazására, amellyel a szálláshelyi és rendezvényanimáció színesíthető.

Kulcsszavak: szokások, animáció, játékok, nyár, esküvő

ABSTRACT

Nowadays it is more and more important to (re)introduce our traditions to the youth even by animation activities.

Beside the folk customs you can also build the family events in the work of animators. The aim of this study is to review some utilization scope of some (Hungarian) customs of the summer season and games of weddings, to colorize the hotel and event animation sphere.

Keywords: customs, animation, games, summer, weddings

BEVEZETÉS

A naptári napokhoz, gazdasági és emberi élethez, valamint emléknaphoz kötődő ünnepek egy adott ország élő kultúrájának elemei. Am egyre több szokás feledésbe merül, kevésbé ismert a mai fiatalság számára. A recreation magazin 2015/4. és 2017/1. számában a téli és tavaszi ünnepkör, jelen cikkben pedig a nyári időszak animációs lehetőségei olvashatók. Ez utóbbiak közé tartoznak egyrészt a nyári hónapok naptári ünnepei, valamint az esküvőszervezéshez kapcsolódó animációk is.

MÓDSZEREK

A népszokásokról és a házasságkötésről szóló publikációk szakirodalmi és statisztikai feldolgozása mellett animátori és tanári tapasztalatom szolgált alapul, mivel ezekkel kapcsolatos írások is kevésbé széles körűek.

EREDMÉNYEK

Az **ünnep** különleges időszakában a hétköznapitól eltérő viselkedéssel, előírásokkal és tilalakkal is találkozunk (sütés tilalma Nagyboldogasszony, munkatilalom Illés napján). A nyári időszakhoz kapcsolódóan jósló hagyományok is éltek, mint a Drávaszögben hagyományos István-napi szép időhöz kötődő jó gyümölcstermés, vagy a gyógyító erő feltételezése a Szent Iván-napi tűzbe dobott gyümölcs (Dömötör, 1972) vagy a Bertalan-napi (augusztus 24-i) vajkópülés kapcsán (Tátrai–Karácsony, 1997).

A népszokások – melyek tágabban szabályozók, szűkebben szokások – a szellemi rekreáción belül (Fritz, 2015) a kulturális fűcsoport szellemi alcsoportjába tartozó emléknaphoz (pl. Szent István napja), vallási ünnepek (pl. Nagyboldogasszony napja), illetve a társasági, egyéni tevékenységeken belül a játékok (mint a *tűzgrás*) és az összejövetelek (pl. *aratóbálok*) közé is besorolhatók.

A nyári ünnepkörben **június** (Szent Iván hava) jeles napjai: Medárd (8.), Margit, Páduai Szent

Antal (13.), Szent Iván (24.) és Péter-Pál napja. **Július** (Szent Jakab hava) ünnepei közé tartozik Sárlos Boldogasszony (2.), Illés (20.), a szabók és bányászok védőszentjének, Annának napja (26.). **Augusztus** (Kisasszony hava) jeles napjai közül kiemeljük Nagyboldogasszony (15.) és Szent István (20.), valamint a szűcsök és csizmadiák védőszentjének, Bertalan napját (Tátrai–Karácsony, 1997).

Nyárközép, azaz **Szent Iván napján** a rituálék központi elemei (Szecsey, 2006) alapján tündérek, koboldok, varázslók (szerelmi mágia) és a tűz lehet játékaink centrális témája, puzzle vagy álarc készítés formájában, melyet utána tematikus állomásjátékok során is hordhatnak gyermekek és animátorok. Élmenyprogram a **tűzgrás**, amely a tűzkeresztség felelevenítése mellett az égieknek hálaadás is a nyár eljövetele és a gazdag termés kapcsán (Vasné, 2007). Családi programként előtte **tábortüzes éneklést** is tarthatunk.

Szent Iván éji tűzgrás a Sóstói Múzeumfaluban
Fire jumping on Midsummer Night in the open air museum of Sóstó
Forrása: <http://perme.hu/blog/2012/06/>

Koboldos-tündéres puzzle a Zichy Park Hotelben, Bikács
Pixie and fairy puzzle in Zichy Park Hotel, Bikács
Forrása: tiszadili.com Kft.

Augusztus 20-a az államalapítás és hazánk hivatalos állami ünnepe (1256/2017. Korm.hat.), bár I. István augusztus 15-ét nyilvánította ünnepnappá, s később Szent László helyezte át (bár több időszakon át, így például 1849–1859 között kimaradt az ünnepek közül); valamint a kommunista rendszer óta az új kenyér ünnepe is (Múlt-kor, 2014). Ezen a napon érdemes a **királyok** és királynők témáját középpontba állító kézműves-foglalkozásokat (pl. jelmezkészítés, **szaraztészta-ékszerfűzés**), külföldi vendégeknek **magyar nyelvreklét** (szármok, napszakokhoz kötődő köszönések, egyszerűbb kifejezések, mint a kérem, köszönöm megtanítása), s esti vetélkedőben a vállalkozó kedvű férfi vendé-

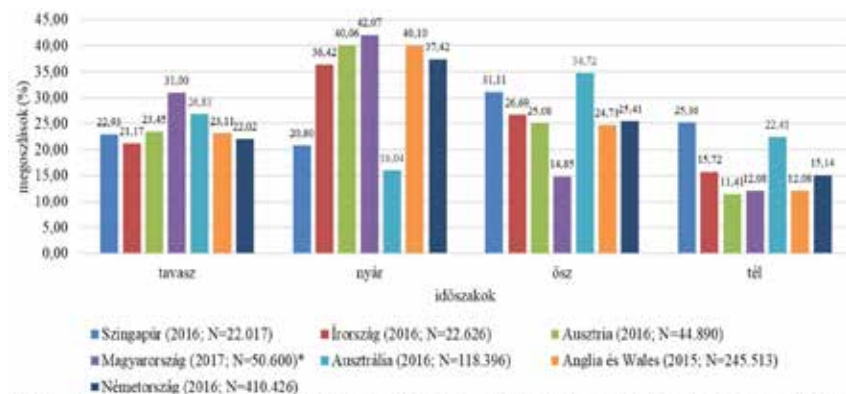

MAGYAR MÁRTON

rovatvezető
Munkahelye: ELTE
Egészségfejlesztési
és Sporttudományi Intézet
Beosztás: egyetemi
tanársegéd
Levelezési cím: 1117
Budapest, Bogdánfy u. 10/B.
E-mail: magyar.mariton@
ppk.elte.hu
Érdeklődési kör: animáció,
turizmus, zene, tánc, úszás
Fotó: Hámosi Zsófia

gekkel szellemi és ügyességi játékokra alapozott „**Király-választás**” tartani (Mr. választás mintájára). Játshatunk „Ország-város” játékot, vagy akár **országismereti totót** is, amelynek központi témájában hazánk jeles személyei és eseményei állhatnak (elsősorban Istváné). Ha a körülmények adták, akár **kenyérsütés programot** is tarthatunk a vendégekkel, amelyben akár a gyermekek, családok is részt tudnak venni, nem csak kenyér formátumú termék gyártásával. Nem szabad kihagyni a sorból a ma már sok településen elérhető **tűzijáték** vendégekkel közös megnézését.

Dömötör (1972:52-53) „színjátékszerűen kidolgozott ünnepi szertartásként” definiálja a **házasságkötést**, amelyhez kapcsolódó lakodalomra régen általában ősszel, a betakarítás után került sor (Beinschróth, 2006). Am manapság a nyári hónapok az esküvői csúcsezon több országban az elért statisztikák alapján. Franciaországban is, ahol napjainkban a június kimagasló, szemben az 1946–1953 évekkel, amikor április és október szerepeltek legmagasabb értékkel (Rault–Régner–Loillier, 2016). Érdekesség, hogy Szingapúrban az ősz (és december), Ausztráliában is az ősz (október, november) a preferált időszak.

*Magyarországon a KSH negyedéves honlapján kapható adatokat. Az I. negyedév többnyire (2/3) a tél, a II. a tavasz, a III. a nyári és a IV. az őszi időszakok felel meg. Az elemzéshez felhasználni felelték: Australian Bureau of Statistics (2017), Central Statistics Office (2017), Department of Statistics, Ministry of Trade & Industry, Republic of Singapore (2017), KSH (2018), Office for National Statistics (é.n.), Statistik Austria (2017), Statistisches Bundesamt (Destatis) (2018)

Esküvő-szezonnak különböző országokban. Wedding seasons in different countries
Forrása: Saját elemzés és szerkesztés (2018)

IRODALOMJEGYZÉK

1256/2017. (V. 10.) Korm. hat. a nemzeti ünnepek, valamint a kiemelt fontosságú rendezvények előkészítésének és lebonyolításának rendjéről. From: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A17H1256.KOR×hift=ffffff4&xtrefere=00000001.TXT
Australian Bureau of Statistics (2017): Marriages and Divorces, Australia, 2016. From: http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/subscriber.nsf/log?openagent&33100_2016_1.xlsx&3310.0&Data%20Cubes&5870595909CF7183CA2581E5000B52AB&0&2016&28.11.2017&Latest
Barna, L. (2014): Ceremóniamester típusok és kiválasztásuk. From: <https://www.youtube.com/watch?v=3E6m07keb4w>
Beinschróth, K. (2006): Nem ütik a vőfélyt agyon. Athenaeum 2000, Budapest
Central Statistics Office (2017): Marriages and Civil Partnerships 2016. From: <http://www.cso.ie/en/releasesandpublications/er/mcp/marriagesandcivilpartnerships2016/>
Department of Statistics, Ministry of Trade &

Az esküvők speciális lebonyolítói a **vőfély** és a **ceremóniamester** (CM). Vőfélyt főként azok választanak, akik a hagyományos stílust kedvelik öltözetben és zenében is (DJ helyett mulatóslagzi); míg a CM jellemzően elegáns helyszíneken és öltözetben dolgozik. A szezon hossza kb. 20-25 hétvége (Barna, 2014).

A vőfély hungarikum; népies jellegű, pikáns, sikamlós előadásmóddal, obszcén rigmusok mondásával. Játékai némelyeknek kellemetlenek is lehetnek, mint például a menyasszony feladatáért két főtt tojás között a kakas nyakának felállítása szájával (Rátkai, 2013). Az ételkezhz mondott versikék egyike a **kásapénz-szedés**, amikor megegyezett kezű szakácsné(k) fakanalára/tányéjára kerül a fazék és a kása ára (Dömötör, 1972).

Kásapénz-szedés. Money gathering for the burnt armed cook. Forrása: Ortutay, Gy. (1980, Főszerk.) Magyar Néprajzi Lexikon. III. kötet. K-Né. Akadémiai Kiadó Budapest <http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/3-154.html>; Sikos, L. (2006) Vőfélykönyv. BBS-INFO Kiadó, Budapest, 24. o.

Az **esküvői játékok** két csoportja a párral és a násznéppel játszott játékok. Ezek célja nem a pontszerzés vetélkedő formájában, sokkal inkább a jókedv megteremtése, illetve a párról való megemlékezés.

A hotelanimációból ismert Párválasztáshoz hasonló játékok játszhatók a párral. Például a (nyers) tojás átgörgetése a vőlegény egyik nadrágszárából a másikba le, a több hölgy vendég közül az ara vádlijának felismerése bekötött szemmel. A násznép játékaire példa a lufi- és seprűtánc (Rátkai, 2013). Mindkét csoport számára élvezetes játék a story-based játékok közé sorolt „Kocsis játék”, vagy a házaspárról alkotott totó.

Kisgyermekek számára is egyre többször rendelnek külön foglalkoztatást, kézműves és egyéb játékokkal.

Esküvői tevékenységekből: Vádli-tapi játék (Vőfély-játék), Házaspárbaj, Tortaszelés koordinálása, A party beindítása. From the activities of weddings: ‘Leg recognition’ (Best man’s game), ‘Mental Battle of the newlyweds’, ‘How to cut the wedding cake’, ‘Let’s start the party’. Forrása: <http://laleszvofoely.lakodalomba.hu/>; <http://cm-eskuvo.hu/eskuvoijatekok/> és <http://cero.hu/cero-foto-es-film/>

KÖVETKEZTETÉSEK

A cikk minimálisan engedett betekintést a jellegzetes nyári szokások, köztük az esküvők animatív feldolgozására. Habár nyáron a vízi játékok keresettebbek, ezek a játékok is szolgálhatják a kellemes kikapcsolódást, vendéglégedettséget és a hagyományörzés társadalmi funkcióját, illetve az animátorok foglalkoztatási keretei is bővíthetők akár az esküvőkön történő játékok lebonyolításával.

Industry, Republic of Singapore (2017): Statistics on Marriages and Divorces – Reference Year 2016. From: https://www.singstat.gov.sg/docs/default-source/default-document-library/publications/publications_and_papers/marriages_and_divorces/smd2016.pdf
Dömötör, T. (1972): Magyar népszokások. Corvina, Budapest
Fritz, P. (szerk., 2015): Szellemi rekreáció. Dialóg Campus, Budapest–Pécs
KSH (2018): Házasságkötések. From: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozis/e_wnz001.html

Múlt-kor (2014): Mit ünnepeltünk régen augusztus 20-án? From: https://mult-kor.hu/20140820_mit_unnepeltunk_regen_augusztus_20an
Office for National Statistics (é.n.): Marriages in England and Wales. From: <https://www.ons.gov.uk/file?uri=/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/marriagecohabitationandcivilpartnerships/datasets/marriagesinenglandandwales2013/2015/tablesforpublication2015.1final.xls>
Rault, W. – Régner-Loillier, A. (2016): Seasonality

of Marriages, Past and Present. Population. 71. 4. 675–680. DOI: 10.3917/popu.1604.0719

Rátkai, T. (2013): Esküvő lépésről lépésre. Perfect Wedding Kft., Budapest

Statistik Austria (2017): Eheschließungen seit 2005 nach Ereignismonaten und Bundesländern. From: https://www.statistik.at/web_de/statistiken/menschen_und_gesellschaft/bevoelkerung/eheschliessungen/023638.html

Statistisches Bundesamt (Destatis) (2018): Eheschließungen: Bundesländer, Monate (2016). From: https://www-genesis.destatis.de/genesis/online?jessionid=D014B1C49C2B389CE7DEEDCF79A857AC.tomcat_GO_2_2?operation=previous&levelindex=3&levelid=1525524826426&step=3

Szecsény, I. (2006): Szent Iván éjszakája 2. Szent Jánosból Szent Iván. From: https://mult-kor.hu/20060623_szent_ivan_ejszakaja?pldx=2
Tátrai, Zs. – Karácsony Molnár, E. (1997): Jeles napok, ünnepi szokások. Planétás, Budapest
Vasné Tóth, K. (2007): Szent Iván-éj hazánkban és külföldön. Az ünnep hagyományai az Erdi kistérségben. Csuka Zoltán Városi Könyvtár, Erd